

Asia: VN/27386/2023-VNK-31

Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi rasismin torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä

Tarkentavat kysymykset

Millaista sidosryhmäyhteistyötä tulisi tehdä toimeenpanon aikana (yhteistyötahot, yhteistyön muoto ja fokus)?

Yhdessä – Käsi kädessä, Drita ry ja Suomi-Syyria Ystävyyssseura ry kiittävät siitä, että toimenpideohjelmassa on ansiokkaasti otettu huomioon yhteistyö eri järjestöjen kanssa. Yhteistyötä tulisi kuitenkin kehittää siten, että julkinen valta huomioi myös pienemmät yhdistykset. Tällä hetkellä vain suurimmat järjestöt pääsevät osallistumaan ministeriötason pyöreän pöydän keskustelutilaisuuksiin. On tärkeää, että kaikille kiinnostuneille tahoille, joilla on asiantuntemusta, annetaan mahdollisuus osallistua. Kattojärjestöt eivät aina pysty edustamaan jäsenjärjestöjään, sillä jäsenjärjestöillä on usein yksityiskohtaisempaa ja parempaa tietoa syrjinnän esiintymisestä eri elämänalueilla.

Toimenpideohjelmassa on myös heikosti huomioitu erilaisten kampanjoiden kautta tehtävää yhteistyötä ja vaikuttamistyötä. Kampanjoilla, joihin osallistuvat kaikki kiinnostuneet järjestöt, voidaan jakaa tietoa ja vaikuttaa laajemmin yhteiskuntaan syrjinnän ja rasismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Lisäksi toimenpideohjelmassa tulisi tarkemmin tuoda esille, keihin syrjintä ja rasismi erityisesti kohdistuvat, sekä analysoida paremmin rasismin ja syrjinnän esiintymistä eri ryhmissä. Kaikki eivät ole samassa veneessä. Tämä antaisi viranomaisille enemmän tietoa siitä, keiden kanssa yhteistyötä tulisi tehdä tiiviimmin eri asioissa. Koska rasismia ja syrjintää ei kohdistu samalla tavalla kaikkiin ryhmiin, ja valtiovallan tulisi olla tietoisempi siitä, millaista rasismia ja syrjintäperusteita eri ryhmät kohtaavat. Eri etniset ryhmät tulee myös huomioida paremmin toimenpideohjelmassa, sillä toimenpideohjelma on tarkoitettu kaikille Suomessa asuville etnisille ryhmille.

Miten ja missä toimenpiteissä risteävän ja moniperusteisen syrjinnän torjuminen tulisi erityisesti huomioida?

Yhdessä – Käsi kädessä, Drita ry ja Suomi-Syyria Ystävyyssseura ry kiittävät siitä, että toimenpideohjelmassa on selkeästi ja ansiokkaasti tunnistettu monenlaisen rasismien ja syrjinnän olemassaolo ja näihin liittyvät ongelmat. Yhdistyksiämme huolestuttaa erityisesti maahanmuuttajanaisten asema ja mahdollisuudet löytää työtä ja edetä urallaan. Toimenpideohjelmassa onkin nostettu maahanmuuttajaäidit yhtenä kohderyhmänä, joka tulee huomioida erityisesti työelämään pääsyssä.

Toimenpideohjelmassa ei kuitenkaan ole riittävästi analysoitu syitä, jotka johtavat maahanmuuttajanaisten syrjintään työelämässä. Tutkimusten mukaan naisia syrjitään työelämässä sukupuolensa ja ikänsä perusteella enemmän kuin miehiä, ja maahanmuuttajanaisia vielä enemmän maahanmuuttajataustansa vuoksi. Lisäksi musliminaisia syrjitään erityisesti huntujen käytön vuoksi. Työnantajat saattavat esimerkiksi vedota "hygieniasyihin" vaatien huntuja käyttäviltä naisilta niiden riisumista. Eri syyt pitäisi viranomaisten selvittää paremmin. Puutteellinen kielitaito ei ole yksin syynä, miksi maahanmuuttajanaiset eivät pääse työelämään.

Mitä sellaisia toimenpiteitä toimenpideohjelmasta puuttuu, joita valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonannon puitteissa pitäisi mielestäsi edistää?

Rasismien torjuminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen vaativat huomattavaa panostusta sekä valtiovaltaalta että muilta yhteiskunnallisilta toimijoilta. Valtiovallan on syytä tutkia perusteellisesti rasismien ja syrjinnän juurisyyt sekä selvittää, millaista rasismia eri etniset ryhmät kokevat. On tärkeää ymmärtää, että etnisiä ryhmiä ei voida käsitellä yhtenä homogeenisena joukkona, sillä heihin kohdistuu erilaista syrjintää ja ennakkoluuloja.

Esimerkiksi islamofobia on merkittävä ilmiö, jota ei käsitellä riittävässä määrin. Islaminuskoiiset saattavat pelätä tuoda esille uskontonsa, koska islaminuskoon ja siihen liittyvään kulttuuriin kohdistuu monia kielteisiä asenteita ja ennakkoluuloja. Valtiovallan tulisi tunnistaa tämä ongelma ja laatia selkeät toimenpiteet, joiden avulla Suomi sitoutuu ehkäisemään islamofobiaa sekä edistämään yhdenvertaista ja tasapuolista suhtautumista kaikkiin uskontoihin – myös islamiin ja etnisiin ryhmiin ilman syrjintää ja rasismia.

Tilastokeskuksen tiedot vahvistavat islaminuskoisten pelon tuoda esille uskontonsa. Tilastokeskuksen mukaan islaminuskoisten määrä Suomessa oli vuonna 2023 noin 24 057, mutta eri etnisiin ryhmiin kuuluvia henkilöitä, joiden oletetaan edustavan islamin uskontoa, on yhteensä reilusti yli 100 000. Tämä ero johtuu siitä, että monet islaminuskoiset eivät uskalla ilmoittaa uskontoaan virallisissa rekistereissä, koska he pelkäävät negatiivisia seurauksia, kuten vaikeuksia työnsaannissa ja palveluiden saannissa.

Valtiovallann tulisi tunnistaa islamofobian olemassaolo ja sisällyttää konkreettisia toimenpiteitä sen torjumiseksi valtiollisiin ohjelmiin. Pelkästään rasismien torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä puhuminen ei riitä konkreettisten muutosten aikaansaamiseksi. Yhdenvertaisuuden edistäminen lähtee siitä, että tunnistetaan, keihin rasismi erityisesti kohdistuu, mitkä ovat rasismien juurisyyt, ja miten näiden ryhmien toimijuus muuttuu selviytyäkseen yhteiskunnassa vahvojen asenteiden ja ennakkoluulojen vuoksi. Lisäksi tulee tunnista paremmin ja puuttua vihapuheeseen.

Miten toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia tulisi seurata?

Toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia tulee seurata erilaisin mittarein. Valitettavasti toimenpideohjelmassa ei ole riittävästi esitetty mittareita ja arviointikeinoja, joilla viranomaiset voivat arvioida ohjelman tavoitteiden toteutumista ja tulosten seuranta. Yksi tärkeimmistä mittareista tulee olla ihmisten kokemukset. Viranomaiset tulisi tehdä enemmän yhteistyötä järjestöjen kanssa, jotka tavoittavat laajemman joukon ihmisiä ja saisivat enemmän vastauksia sekä aidompia kertomuksia syrjinnästä ja rasismista.

Muut kommentit

Yhdessä – Käsi kädessä, Drita ry ja Suomi-Syyria Ystävyyssseura ry kiittävät tästä mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja toivovat, että valtiovarainministeriö sitoutuu aidosti torjumaan rasismia sekä edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Suomi on pieni kansakunta, ja vain yhtenäisyydellä ja koheesiolla voimme pärjätä globalisoituneessa taloudessa. Jokaisen kansalaisen hyvinvointi on viime kädessä sidoksissa hallituksen päätöksiin.

Lopuksi haluamme vielä tuoda esille, että rasismien torjuminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen alkavat poliitikkojen lausunnoista ja toimista, sillä heillä on suuri vaikutus kansalaisiin.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Klllokoqi-Bublaku Egëzona
Yhdessä - Käsi kädessä ry

Klllokoqi Drilon
Yhdessä - Käsi kädessä ry